

УДК 336.225:004.75:657:004.65
JEL Classification: H21, H26, M41, O33
DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.03

О. Ю. БАЛАЗЮК,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки,
Західноукраїнського національного університету,
e-mail: o.balazyuk@wuni.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-8673-0869
Researcher ID: H-3521-2017

В. В. ЯСИШЕНА,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, обліку та оподаткування,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки,
Західноукраїнського національного університету,
e-mail: v.yasyshena@wuni.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-3214-3877
Researcher ID: G-8283-2017

Трансформація податкового адміністрування України на основі блокчейн-технологій у контексті світових практик

У статті розкрито трансформацію податкового адміністрування України на основі блокчейн-технологій із посиленням облікового виміру цифровізації фіскальних процесів. Актуальність теми зумовлена необхідністю формування прозорого інформаційного середовища обліку господарських операцій, забезпечення достовірності первинних даних, мінімізації розбіжностей між фінансовим і податковим обліком та підвищення рівня фіскальної безпеки в умовах інтеграції України до глобального цифрового простору.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі теоретичних і прикладних засад впровадження блокчейн-технологій у систему податкового адміністрування з позицій їхнього впливу на організацію бухгалтерського обліку, формування податкових зобов'язань і забезпечення цифрової верифікації господарських операцій з урахуванням світових практик.

Встановлено, що використання технології розподіленого реєстру створює передумови для трансформації первинного документування,

автоматизованого формування бухгалтерських записів і податкових показників на основі смарт-контрактів, а також для формування безперервного аудиторського сліду. Доведено, що інтеграція блокчейн-рішень сприяє конвергенції фінансового та податкового обліку, підвищує доказовість облікових даних, знижує ризики маніпулювання датами та змістом операцій, а також оптимізує процедури податкового контролю.

Висвітлено міжнародний досвід використання блокчейн-технологій у сфері адміністрування податків, електронного документообігу та інтеграції із системами цифрової ідентифікації. Обґрунтовано, що для України доцільним є поетапне впровадження блокчейн-рішень у частині автоматизації податкового обліку, контролю ланцюгів постачання та інтеграції податкових реєстрів із системами фінансової звітності.

Ключові слова: податкове адміністрування, бухгалтерський облік, блокчейн-технології, цифровий облік, податок на додану вартість, смарт-контракти, аудиторський слід, фінансова звітність, розподілений реєстр.

O. Yu. BALAZYUK,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics, Accounting and Taxation,
Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics,
West Ukrainian National University,
e-mail: o.balazyuk@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-8673-0869
Researcher ID: H-3521-2017*

V. V. YASYSHENA,

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Economics, Accounting and Taxation,
Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics,
West Ukrainian National University,
e-mail: v.yasyshena@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-3214-3877
Researcher ID: G-8283-2017*

Transformation of Tax Administration in Ukraine Based on Blockchain Technologies in the Context of Global Practices

The article examines the transformation of tax administration in Ukraine based on blockchain technologies with emphasis on strengthening the accounting dimension of fiscal digitalization. The relevance of the study is determined by the need to create a transparent information environment for recording business transactions, ensuring the reliability of primary data, minimizing discrepancies between financial and tax accounting, and enhancing fiscal security as part of Ukraine's integration into the global digital space.

The purpose of the study is to provide a comprehensive analysis of the theoretical and applied foundations of implementing blockchain technologies in the

tax administration system, focusing on their impact on accounting organization, tax liability formation, and the digital verification of business transactions in the context of global practices.

It has been established that the use of distributed ledger technology creates prerequisites for transforming primary documentation, computerizing generation of accounting entries and tax indicators through smart contracts, and forming a continuous audit trail. It is demonstrated that the integration of blockchain solutions promotes the convergence of financial and tax accounting, enhances the evidential value of accounting data, reduces the risks of manipulation of transaction dates and content, and optimizes tax control procedures.

The international experience of applying blockchain technologies in tax administration, electronic document management, and integration with digital identification systems is highlighted. It is argued that a phased implementation of blockchain solutions is advisable for Ukraine, particularly in computerizing tax accounting, monitoring supply chains, and integrating tax registers with financial reporting systems.

Keywords: *tax administration, accounting, blockchain technologies, digital accounting, value added tax, smart contracts, audit trail, financial reporting, distributed ledger.*

Постановка проблеми. Поглиблення процесів цифровізації економіки, інтеграція України до глобального фінансового простору та необхідність підвищення фіскальної стійкості держави в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій зумовлюють потребу модернізації системи податкового адміністрування відповідно до сучасних міжнародних стандартів цифрового управління. У цьому контексті особливої актуальності набуває впровадження блокчейн-технологій як інструменту формування прозорого, надійного та інтегрованого інформаційного середовища обліку господарських операцій і адміністрування податкових зобов'язань.

Незважаючи на активну цифровізацію податкових процедур в Україні, зокрема функціонування електронного кабінету платника податків, системи електронного адміністрування податку на додану вартість (ПДВ) і ризик-орієнтованого моніторингу операцій, національна модель податкового адміністрування характеризується фрагментарністю інформаційних ресурсів, розбіжностями між фінансовим і податковим обліком, обмеженою інтеграцією реєстрів і недостатнім використанням технологій цифрової верифікації даних. Це знижує рівень доказовості облікової інформації, ускладнює податковий контроль, зберігає ризики маніпулювання первинними документами та не повною мірою забезпечує баланс між фіскальною безпекою і сервісною функцією податкових органів.

У світовій практиці блокчейн-технології дедалі активніше застосовують для трансформації систем адміністрування податків, автоматизації облікових процесів, забезпечення безперервного аудиторського сліду та мінімізації податкових ризиків. Проте в Україні питання інтеграції

технології розподіленого реєстру в систему податкового адміністрування та бухгалтерського обліку залишаються недостатньо дослідженими з теоретичної й насамперед із прикладної точки зору.

Наукова проблема полягає у необхідності теоретико-методологічного обґрунтування концептуальних засад трансформації податкового адміністрування України на основі блокчейн-технологій з урахуванням їхнього впливу на організацію бухгалтерського обліку, формування податкових зобов'язань і цифрову верифікацію господарських операцій. Практичне значення дослідження пов'язане з розробленням напрямів поетапної імплементації блокчейн-рішень у національну систему податкового адміністрування, підвищенням достовірності облікових даних, зміцненням фіскальної безпеки та її гармонізацією із сучасними світовими практиками цифрового управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботі [1] нами досліджено етапи становлення та сучасний стан цифровізації податкових процедур в Україні, визначено її переваги у підвищенні ефективності адміністрування та прозорості взаємодії між платниками і податковими органами. Також обґрунтовано необхідність подальшої інтеграції інформаційних систем, автоматизації облікових процесів і впровадження сучасних цифрових інструментів для забезпечення достовірності даних і мінімізації податкових ризиків. Саме ці положення стали підґрунтям для розширення дослідження у напрямі використання блокчейн-технологій як наступного етапу трансформації податкового адміністрування України.

Нами також розглянуто історичний розвиток блокчейн-технологій, їхню сутність і широкі можливості застосування не лише у сфері ІТ-інфраструктур, а й у бухгалтерському обліку й електронних документах; підкреслено, що впровадження розподілених реєстрів у державні процеси є важливою перспективою цифрової трансформації управлінських систем і бізнес-операцій в Україні та світі [2].

Інші вітчизняні дослідники, зокрема Л. Ткач, аналізують сучасний стан впровадження блокчейн-технологій у національну економіку, звертаючи увагу на роль правового середовища, ІТ-інфраструктури та фінансових аспектів. Вони підкреслюють, що незважаючи на високий потенціал, впровадження блокчейну в Україні стикається зі значними викликами, пов'язаними із законодавчою невизначеністю та обмеженою інвестиційною підтримкою, особливо в складних економічних і політичних умовах сьогодення [3].

На перетині цифрових фінансів і податкової сфери І. Шепель розглядає питання оподаткування криптовалют, виділяючи нові реалії та підходи до визначення віртуальних активів як об'єктів оподаткування та бухгалтерського обліку, що безпосередньо пов'язано з обліковою інфраструктурою блокчейн-мереж і податковою адаптацією цифрових активів у національних системах регулювання. Здійснений автором аналіз криптовалют і віртуальних активів-розкриває сучасні ризики і можливості для податкових органів у контексті цифрової економіки [4].

А. Івановська у дослідженні з питань цифрової трансформації податкового адміністрування у країнах ЄС (симетрично до українського дискурсу) підкреслює, що підвищення ефективності адміністрування можливе завдяки інтегрованим електронним системам, автоматизованому обміну даними та використанню сучасних інформаційних технологій, хоча конкретне застосування блокчейн-рішень у податковому контролі потребує узгодження технічних і нормативних підходів [5].

А. Goyal аналізує потенціал блокчейн-технологій для модернізації податкового адміністрування у глобальному масштабі. Автор виокремлює основні недоліки традиційних систем оподаткування – значні податкові прогалини, високі адміністративні витрати та обмежену спроможність ефективно перевіряти та відстежувати транзакції, що призводить до суттєвих втрат надходжень до бюджету та зниження рівня довіри між державою і платниками податків. Автор зазначає, що фундаментальні властивості блокчейну – децентралізація, незмінність записів, прозорість і можливість верифікації в реальному часі – створюють передумови для автоматизації процесів податкового адміністрування, включно з автоматичним нарахуванням податків, перевіркою даних і розрахунком податкових зобов'язань безпосередньо в момент здійснення транзакцій.

А. Goyal також розглядає перспективи поєднання блокчейну зі штучним інтелектом, що дає змогу впроваджувати інтелектуальний аналіз даних, прогнозу аналітику та автономну оцінку податкових ризиків, значно підвищуючи ефективність податкового контролю; наводить приклади пілотних ініціатив у різних країнах (Бразилія, Фінляндія, Швеція, ЄС), де технологію застосовують для оброблення даних платників, реєстрації транзакцій і боротьби з ПДВ-шахрайством, що підтверджує практичну придатність блокчейну для трансформації податкових процедур [6].

Проведений аналіз наукових джерел свідчить про поступову еволюцію підходів до цифровізації податкового адміністрування – від впровадження електронних сервісів до концептуалізації блокчейн-технологій як інфраструктурної основи модернізованої фіскальної системи. Вітчизняні та зарубіжні дослідження підтверджують потенціал технології розподіленого реєстру у забезпеченні прозорості облікових операцій, формуванні безперервного аудиторського сліду, автоматизації нарахування податків і зменшенні податкових прогалин, водночас акцентуючи увагу на нормативних, інституційних і технічних викликах її впровадження. Разом із тим питання системної інтеграції блокчейн-рішень у модель податкового адміністрування України з урахуванням конвергенції фінансового й податкового обліку та світових практик залишаються недостатньо розробленими, що зумовлює актуальність і визначає мету цієї статті.

Мета статті полягає у комплексному теоретико-прикладному обґрунтуванні напрямів трансформації податкового адміністрування в Україні на основі блокчейн-технологій з урахуванням світових практик, розкритті впливу цих технологій на організацію податкового та фінансового обліку, автоматизацію контрольних процедур і підвищення рівня фіскальної прозорості.

Результати дослідження. У попередній роботі [1] ми зазначали, що цифровізація податкового адміністрування в Україні пройшла кілька ключових етапів розвитку: від поетапного впровадження ІКТ у процес адміністрування податків до створення комплексних електронних сервісів, здатних забезпечити обмін інформацією між платниками податків і контролюючими органами в режимі реального часу. Електронний кабінет платника податків, автоматизовані сервіси подання звітності та електронні реєстри стали важливими практичними інструментами, що зменшили адміністративні бар'єри, скоротили час виконання процедур і підвищили ефективність адміністрування фіскальних зобов'язань в Україні.

І хоч сьогодні цифрові сервіси значною мірою спростили взаємодію між платниками і податковою службою, процес цифровізації все ще залишається фрагментарним і нерівномірним, що перешкоджає повній автоматизації облікових процесів і оптимальному використанню даних із метою ухвалення управлінських рішень. Крім того, структурні обмеження у взаємодії окремих інформаційних систем і недостатність чітких алгоритмів обміну даними створюють ризики розбіжностей між податковими та фінансовими обліковими записами, що зумовлює потребу у впровадженні більш інтегрованих і технологічно просунутих рішень.

На основі аналізу тенденцій розвитку варто зазначити, що наступним логічним кроком цифрової трансформації податкового адміністрування є інтеграція сучасних інструментів цифрової верифікації та незмінного обліку даних, які дають змогу підвищити достовірність первинних записів, автоматизувати процеси перевірки та формування податкових зобов'язань, а також мінімізувати податкові ризики. Такий підхід створює фундамент для розгляду технології розподіленого реєстру як перспективного елемента майбутньої цифрової екосистеми податкового адміністрування.

Раніше ми вже детально розглядали сутність блокчейн-технології як різновиду розподіленого реєстру (Distributed Ledger Technology, DLT), що ґрунтується на принципах децентралізації, незмінності записів, криптографічного захисту даних і прозорості транзакцій. Блокчейн визначається як система зберігання та верифікації даних, де кожен учасник мережі має копію реєстру, а підтвердження нових записів здійснюються за допомогою консенсусних механізмів. Така архітектура усуває необхідність централізованого контролю та посередників, підвищуючи довіру між учасниками обміну інформацією та зменшуючи ризики маніпуляції даними [2].

Однією з ключових характеристик технології є незмінність інформації після запису у розподілений реєстр – кожен блок даних криптографічно пов'язаний з попереднім, що робить зміни історичних записів практично неможливими без узгодження з усіма учасниками мережі. Це має особливе значення для податкового адміністрування, оскільки забезпечує високий рівень достовірності первинних облікових даних, скорочує можливості для неправомірних коригувань податкових звітів і підвищує доказову базу в разі перевірок або спорів.

Ще однією важливою властивістю блокчейну є прозорість транзакцій за одночасного збереження контролю над доступом до чутливої інформації. У розподілених мережах кожна операція реєструється відкрито для всіх учасників, що сприяє формуванню прозорого середовища обліку та зниженню ризику прихованих операцій. У контексті податкового адміністрування це може забезпечити автоматизований обмін даними між платниками податків і фіскальними органами, зменшуючи потребу в ручних звірках і підвищуючи оперативність контролю.

Отже, сутність блокчейну полягає в тому, що він є не лише технічною інновацією, а фундаментальною зміною парадигм обліку, контролю та взаємодії між суб'єктами податкових відносин і державними органами. Ці властивості створюють передумови для формування нової цифрової екосистеми податкового адміністрування, де основними критеріями ефективності стають незмінність даних, автоматизація процесів, прозорість транзакцій та високий рівень довіри між учасниками.

У сучасних наукових дослідженнях із цифровізації податкового адміністрування дедалі частіше використовують підхід, що має назву *tax compliance by design*. Це концепція автоматизованого забезпечення податкової відповідності безпосередньо в основі цифрових процесів, яка реалізується через розподілені технології та алгоритмічні механізми. У цьому контексті блокчейн розглядають не лише як інструмент зберігання даних, а й як архітектурну основу автоматичної генерації, підтвердження та перевірки податкових подій у режимі реального часу, що істотно змінює роль контролюючих органів і платників податків у податковому процесі.

Використання розподілених реєстрів може сприяти не лише прозорості та незмінності податкових записів, а й формуванню декількох пов'язаних рівнів автоматичного контролю, де смарт-контракти виконують логіку нарахування та верифікації податкових зобов'язань без прямого втручання людини. Це означає, що податкова відповідність може стати властивістю самої системи, а не результатом зовнішніх перевірок, що зумовлює нову парадигму податкового контролю [7].

Smart-контракти – це програмні протоколи або алгоритми, здатні автоматично виконувати умови договору на основі заданих правил, без участі посередників, що забезпечує стандартизовану автоматизацію податкових операцій і зменшення адміністративних витрат на комплаєнс. Ця можливість забезпечує не тільки прискорення процедур звірки та нарахування, а й створює прозорий, перевірений і незмінний слід у розподіленому реєстрі для кожної транзакції, що зменшує простір для податкових порушень і сприяє добровільній податковій відповідальності платників.

У глобальних оглядах літератури також зазначено, що реалізація концепції *tax compliance by design* потребує комплексної інтеграції не лише технологічних рішень, а й узгодження цих механізмів із нормативно-правовими рамками, політиками захисту даних і стандартами міжнародного обміну інформацією (наприклад, у рамках Global Forum та Crypto-Asset Reporting Framework, CARF) для ефективного застосування у реальних податкових системах.

Отже, концепція *tax compliance by design* репрезентує зміну логіки податкового контролю: від реактивного контролю та перевірок до проактивної автоматизації комплаєнсу, побудованої на базі розподілених цифрових технологій, що є ключовим елементом трансформації податкового адміністрування в умовах цифрової економіки.

Світові приклади демонструють, що застосування блокчейн-технологій у податковому адмініструванні має не лише концептуальне, а й практичне значення з позицій підвищення фіскальної ефективності.

Китай застосував блокчейн для контролю електронних ПДВ-фактур, що дало змогу значно знизити рівень підроблених рахунків і фіктивного податкового кредиту. Система забезпечує незмінність даних та автоматичну верифікацію транзакцій, що сприяє мінімізації ПДВ-шахрайства та підвищенню достовірності податкової звітності. За оцінками експертів з Inter-American Center of Tax Administration (CIAT), використання розподіленого реєстру суттєво підвищило рівень прозорості операцій і контроль за ланцюгами постачання [8].

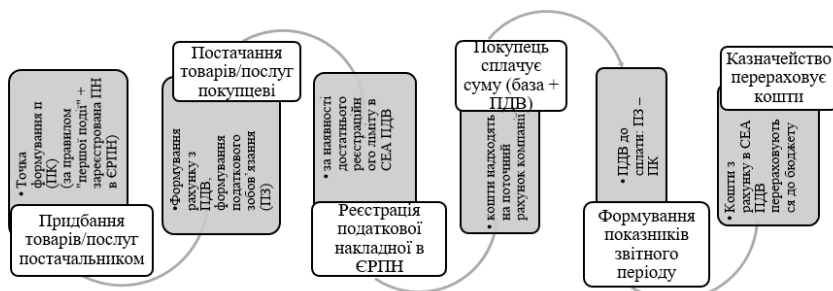
У країнах Латинської Америки (Бразилія, Чилі, Мексика) впровадження цифрових систем електронного виставлення рахунків (*e-invoicing*), що розглядаються як передумова для інтеграції блокчейн-рішень, вже призвело до зменшення податкового розриву з ПДВ та підвищення рівня добровільної податкової відповідності. Ці системи дали змогу податковим органам отримувати інформацію про транзакції у режимі реального часу, що суттєво зменшило можливості ухилення від оподаткування [9].

В Естонії застосування блокчейн-архітектури для забезпечення цілісності державних реєстрів підвищило рівень довіри до електронного врядування та зменшило ризики маніпуляцій із даними. Хоча безпосередньо податкове адміністрування інтегроване через загальну цифрову екосистему, саме ця модель доводить, що незмінність і можливість відслідковування даних мають вирішальне значення для фіскальної безпеки держави [10].

Пілотні ініціативи у Великій Британії та Норвегії демонструють потенціал використання розподілених реєстрів для обміну податковими даними у режимі реального часу між країнами, що може зменшити зловживання транскордонними схемами ухилення від оподаткування [11].

У дослідженні А. Goyal наголошено, що інтеграція блокчейну з автоматизованими системами адміністрування може скоротити адміністративні витрати на податковий комплаєнс та зменшити податковий розрив шляхом вбудованого автоматичного нарахування податків через смарт-контракти. Автор підкреслює, що блокчейн дає змогу перейти від пост-фактум перевірок до превентивної системи контролю, де порушення мінімізуються ще на етапі здійснення транзакції [6].

На рис. 1 представлено порівняльну модель адміністрування податку на додану вартість у двох варіантах: чинної моделі через систему електронного адміністрування ПДВ (варіант А) та альтернативної моделі Blockchain-Split Payment (варіант Б).

Варіант А

Варіант Б

Рис. 1. Порівняльна модель адміністрування ПДВ: СЕА ПДВ (варіант А) та Blockchain-Split Payment (варіант Б)

Джерело: авторська розробка

У варіанті А відображено традиційний механізм функціонування ПДВ в Україні із застосуванням СЕА ПДВ. Господарський цикл розпочинається з придбання товарів або послуг у постачальника, що формує податковий кредит за правилом «першої події» за умови реєстрації податкової накладної в ЄРПН. Подальше постачання товарів або послуг покупцю зумовлює виникнення податкового зобов'язання, також відповідно до правила першої події (дата відвантаження або отримання оплати). Реєстрація податкової накладної можлива лише за наявності достатнього реєстраційного ліміту в системі СЕА ПДВ. Кошти, отримані від покупця (включно із сумою ПДВ), надходять на поточний рахунок платника. Наприкінці звітного періоду здійснюється зіставлення податкового зобов'язання та податкового кредиту, формується сума ПДВ до сплати, після чого платник перераховує кошти на рахунок СЕА ПДВ, а Державна казначейська служба України автоматично перераховує їх до державного бюджету. Отже, модель характеризується асинхронністю формування ПЗ і ПК, наявністю звітного періоду та часовим розривом між виникненням податкового зобов'язання і його фактичною сплатою.

У варіанті Б представлено модель Blockchain-Split Payment, де податкова функція інтегрується безпосередньо у фінансову транзакцію. На етапі придбання товарів або послуг активується смарт-контракт, що забезпечує автоматичний розподіл платежу: база оподаткування перераховується постачальнику, а сума ПДВ – безпосередньо до бюджету.

Одночасно формується податковий кредит у покупця. На етапі постачання товарів або послуг смарт-контракт знову активується, здійснюється автоматичний split-платіж, формується податкове зобов'язання, а дані транзакції фіксуються в розподіленому реєстрі. Зіставлення ПЗ і ПК відбувається автоматично в режимі реального часу, а формування показників звітного періоду набуває інформаційного характеру.

Отже, рис. 1 демонструє концептуальну трансформацію логіки адміністрування ПДВ – від декларативної та періодичної моделі із проміжним механізмом СЕА ПДВ до транзакційної моделі, де податкове зобов'язання інтегроване в механізм розрахунків, що мінімізує часові розриви та підвищує рівень автоматизації податкового контролю.

У загальному вигляді концептуальна модель впровадження технології блокчейн у систему податкового адміністрування полягає у поетапному поєднанні чинної інституційної та нормативної інфраструктури податкових органів із технологією розподіленого реєстру, що забезпечує транзакційну фіксацію податково значущих операцій, автоматизацію розрахунку податкових зобов'язань, синхронізацію бухгалтерських і податкових даних, а також формування єдиного цифрового середовища контролю, де звітність поступово трансформується з розрахункового інструменту на інструмент верифікації та аналітики в режимі реального часу.

На рис. 2 представлено концептуальну модель впровадження технології блокчейн у систему податкового адміністрування. Модель структурована за трьома взаємопов'язаними блоками: базові принципи, структурні елементи моделі та етапи впровадження.

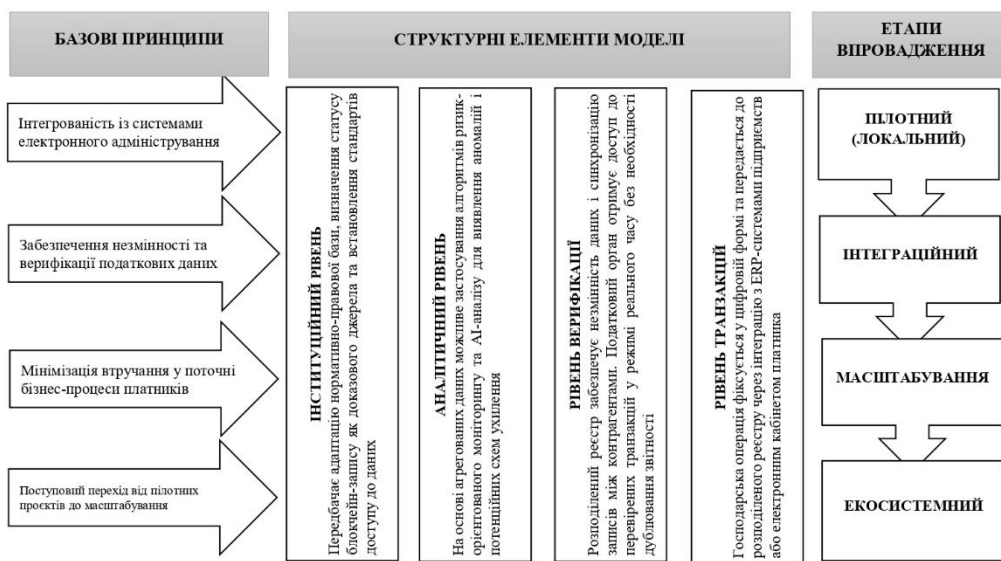
У першому блоці визначено базові принципи трансформації. До них включено: інтегрованість із чинними системами електронного адміністрування; забезпечення незмінності та верифікації податкових даних; мінімізацію втручання у поточні бізнес-процеси платників; поступовий перехід від пілотних проєктів до масштабного впровадження. Ці принципи формують нормативно-організаційну основу цифрової модернізації без руйнування наявної інфраструктури.

Другий блок відображає структурні елементи моделі, які згруповано за чотирма рівнями.

Інституційний рівень передбачає визначення статусу блокчейн-мережі, розподілу доступу до даних між податковими органами, Державною казначейською службою України та іншими учасниками, а також формування правил взаємодії у межах цифрового середовища. Аналітичний рівень орієнтований на використання алгоритмів автоматичного моніторингу, аналізу ризиків і, за необхідності, інтеграцію інструментів штучного інтелекту для виявлення аномалій та потенційних податкових порушень. Рівень верифікації забезпечує незмінність, цілісність і синхронізацію даних у розподіленому реєстрі, що унеможливорює коригування інформації без фіксації змін та підвищує доказову силу цифрових записів. Рівень транзакцій передбачає інтеграцію блокчейн-рішень у господарські операції, автоматизацію податкових розрахунків та взаємодію з ERP-системами платників, що забезпечує фіксацію податково значущих подій у режимі

реального часу.

Третій блок моделі демонструє поетапність впровадження. Початковим етапом є пілотний (локальний) рівень апробації технології в окремих сегментах або видах податків. Наступним є інтеграційний етап, що передбачає поєднання блокчейн-рішень із наявними інформаційними системами. Далі здійснюється масштабування на ширше коло платників і податкових процесів. Завершальним є екосистемний етап, на якому формується повноцінне цифрове податкове середовище з інтегрованими аналітичними та контрольними функціями.

Рис. 2. Концептуальна модель поетапного впровадження технології блокчейн у систему податкового адміністрування

Джерело: авторська розробка

Отже, рис. 2 відображає не лише технологічний аспект впровадження блокчейну, а й комплексну інституційну трансформацію системи податкового адміністрування, що ґрунтується на поєднанні принципів цифрової інтеграції, поетапності та збереження стабільності фіскальної системи.

Висновки. У статті обґрунтовано, що подальша цифрова трансформація податкового адміністрування в Україні має ґрунтуватися на інтеграції технології розподіленого реєстру як інфраструктурної основи модернізації фіскальної системи. Доведено, що блокчейн забезпечує незмінність і верифікацію податкових даних, формування безперервного аудиторського сліду та автоматизацію облікових і контрольних процедур, що сприяє зниженню податкових ризиків і підвищенню прозорості.

Аналіз міжнародного досвіду підтвердив ефективність переходу до моделі *tax compliance by design*, за якої податкова відповідність інтегрується безпосередньо у цифрові транзакції. Розроблена концептуальна модель поетапного впровадження блокчейн-рішень передбачає поступову інтеграцію з чинною системою електронного адміністрування через інституційний, аналітичний, верифікаційний і транзакційний рівні.

Встановлено, що впровадження блокчейн-технологій сприятиме конвергенції фінансового та податкового обліку, підвищенню доказовості облікових даних та оптимізації податкового контролю, що формує передумови для зміцнення фіскальної безпеки та гармонізації із сучасними світовими практиками.

Надійшла 02.03.2026

Прорецензована 06.03.2026

Підписана до друку 17.03.2026

Оприлюднена 31.03.2026

Список використаних джерел

1. Балазюк О. Ю., Ясишена В. В., Рум'янцева К. С. Електронне податкове адміністрування: еволюція, сучасний стан та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2026. № 3. С. 106–116. DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.106
2. Балазюк О. Ю., Пилявець В.М. Технологія блокчейн: дослідження суті та аналіз сфер використання. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-43-13
3. Ткач Л. Стан впровадження блокчейн технології в економіку України, враховуючи виклики сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-69-79
4. Шепель І. Криптовалюта в системі оподаткування: нові реалії та підходи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-68-94
5. Івановська А. Адміністрування податків в умовах цифровізації у країнах Європейського Союзу: досвід для України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 4. С. 80–84. DOI: 10.37634/efp.2023.4.18
6. Goyal A. Blockchain Technology in Taxation: A Transformative Framework. *European Journal of Economics and Business Studies*. 2024. Vol. 10. No. 1. P. 1–10. DOI: 10.24018/ejece.2026.10.1.19762
7. Ariyibi K. O., Bello O. F., Adediran O. F., Phillips A. P., Odumuwagon O. O., Kazeem O. The application of blockchain technology to improve tax compliance and ensure transparency in global transactions. *International Journal of Scientific Research and Applications*. 2024. No. 13 (02). P. 1516–1527. DOI: 10.30574/ijrsra.2024.13.2.2286
8. Blockchain in Tax Administrations. Inter-American Center of Tax Administrations (CIAT). URL: <https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en>
9. Digitalization and Digital Transformation of the Tax Administration in Latin America and the Caribbean (LAC) Beyond Electronic Invoicing. Inter-American Center of Tax Administrations (CIAT). URL: <https://www.ciat.org/digitalization-and-digital-transformation-of-the-tax-administration-in-latin-america-and-the-caribbean-lac-beyond-electronic-invoicing/?lang=en>
10. Blockchain Security Control for Government Registers. e-Estonia. URL: <https://e-estonia.com/blockchain-security-control-for-government-registers/>
11. Blockchain-Powered Real-Time Tax Revolution. 2Tokens. URL: <https://www.2tokens.org/blog/blockchain-powered-real-time-tax-revolution>

References

1. Balaziuk, O. Yu., Yasyshena, V. V., & Rumiantseva, K. Ye. (2026). Elektronne podatkovye administruvannia: evoliutsiia, suchasnyi stan ta perspektyvy [Electronic tax administration: evolution, status, and future prospects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment, Practice and Experience*, 3, 106–116. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-43-13 [in Ukrainian].
2. Balaziuk, O. Yu., & Pyliavets, V. M. (2022). Tekhnolohiia blokchein: doslidzhennia suti ta analiz sfer vykorystannia [Blockchain technology: research of the essence and analysis of usage areas]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 43. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-43-13 [in Ukrainian].

3. Tkach, L. (2024). Stan vprovadzhennia blokchein tekhnolohii v ekonomiku ukrainy, vrakhovuiuchy vyklyky sohodennia [The state of implementation of blockchain technology in the economy of Ukraine, taking into account the challenges of today]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 69. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-69-79 [in Ukrainian].
4. Shepel, I. (2024). Kryptovaliuta v systemi opodatkuvannia: novi realii ta pidkhody [Cryptocurrency in the taxation system: new realities and approaches]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 68. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-68-94 [in Ukrainian].
5. Ivanovska, A. (2023). Administruvannia podatkiv v umovakh tsyfrovizatsii u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid dlia Ukrainy [Tax administration in the conditions of digitalization in the countries of the European Union: Experience for Ukraine]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finances. Law*, 4, 80–84. DOI: 10.37634/efp.2023.4.18 [in Ukrainian].
6. Goyal, A. (2024). Blockchain technology in taxation: A transformative framework. *European Journal of Economics and Business Studies*, 10 (1), 1–10. DOI: 10.24018/ejece.2026.10.1.19762
7. Ariyibi, K. O., Bello, O. F., Adediran, O. F., Phillips, A. P., Odumuwagun, O. O., & Kazeem, O. (2024). Digital tax administration and blockchain integration. *International Journal of Scientific Research and Applications*, 13 (02), 1516–1527. DOI: 10.30574/ijrsra.2024.13.2.2286
8. Inter-American Center of Tax Administrations (CIAT) (2025). Blockchain in tax administrations. Retrieved from <https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en>
9. Inter-American Center of Tax Administrations (CIAT) (2025). Digitalization and digital transformation of the tax administration in Latin America and the Caribbean (LAC) beyond electronic invoicing. Retrieved from <https://www.ciat.org/digitalization-and-digital-transformation-of-the-tax-administration-in-latin-america-and-the-caribbean-lac-beyond-electronic-invoicing/?lang=en>
10. e-Estonia (2025). Blockchain security control for government registers. Retrieved from <https://e-estonia.com/blockchain-security-control-for-government-registers/>
11. 2Tokens (2025). Blockchain-powered real-time tax revolution. Retrieved from <https://www.2tokens.org/blog/blockchain-powered-real-time-tax-revolution>

Цитування:

Балазюк О. Ю., Ясишена В. В. Трансформація податкового адміністрування України на основі блокчейн-технологій у контексті світових практик. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць*. 2026. № 1. С. 22 – 34. DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.03

Link to the article:

Balazyuk, O. Yu., Yasyshena, V. V. (2026). Transformatsiia podatkovoho administruvannia Ukrainy na osnovi blokchein-tekhnolohii u konteksti svitovykh praktyk [Transformation of Tax Administration in Ukraine Based on Blockchain Technologies in the Context of Global Practices]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu – Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit*, 1, 22 – 34. DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.03 [in Ukrainian].